

خرید وسیله نقلیه به روش نوین

گواهی سپرده خودرو در بورس کالا

حمیدرضا بیانی‌نیا کاشانی

روزنامه نگار

گزارش

در اقتصاد امروز، با توجه به نوسانات قیمتی و چالش‌های مالی، ابزارهای نوینی برای تأمین مالی و مدیریت سرمایه در حال شکل‌گیری هستند که می‌توانند تحولی در بازارهای مختلف ایجاد کنند. یکی از این ابزارهای نوآورانه، گواهی سپرده کالایی است که به سرمایه‌گذاران امکان می‌دهد به جای خرید و فروش مستقیم کالاهای فیزیکی، در قالب اوراق بهادار مرتبط با این کالاها در بازار فعالیت کنند. این ابزار با هدف تأمین مالی و افزایش شفافیت در معاملات کالاها طراحی شده و قادر است نقشی اساسی در مدیریت ریسک و بهبود نقدشوندگی در بازارهای مختلف ایفا کند.

گواهی سپرده کالایی، نوعی برگه به عنوان نماینده مالکیت یک مقدار مشخص از یک کالا (مانند طلا، نفت، گندم یا فلزات) است که در انبارهای مورد تأیید بورس کالا ذخیره شده‌اند. با خرید این گواهی‌ها، سرمایه‌گذاران می‌توانند به نوعی مالک آن کالاها شوند، بدون اینکه نیاز به حمل‌ونقل و ذخیره‌سازی فیزیکی آن‌ها داشته باشند. از طرف دیگر، این گواهی‌ها قابلیت معامله در بورس را دارند و به این ترتیب نقدشوندگی بیشتری نسبت به خود کالاها پیدا می‌کنند. این ابزار به‌ویژه در شرایط اقتصادی ناپایدار، یا در زمان‌هایی که بازارها با نوسانات قیمتی شدید روبه‌رو هستند، به عنوان وسیله‌ای برای پوشش ریسک در برابر تغییرات قیمت کالاها عمل می‌کند. همچنین، گواهی سپرده کالایی به‌عنوان یک ابزار سرمایه‌گذاری، امکان ایجاد تنوع در پرتفوی سرمایه‌گذاری را فراهم می‌آورد. از مزایای دیگر آن می‌توان به شفافیت در قیمت‌گذاری، کاهش هزینه‌های معاملاتی و امکان دسترسی به بازارهای کالایی برای سرمایه‌گذاران خرد و حقوقی اشاره کرد. به علاوه، این ابزار به عنوان یک گزینه تأمین مالی برای تولیدکنندگان و تجار نیز مفید است، چرا که به آن‌ها امکان می‌دهد تا از دارایی‌های خود به عنوان وثیقه در بازار سرمایه بهره ببرند.

راه‌اندازی بازار گواهی سپرده خودرو

سید جواد جهرمی، مدیر عامل بورس کالا، از راه‌اندازی بازار گواهی سپرده خودرو خبر داد و گفت: «همیشه خودروسازان بخشی از تولیدات خود را در کارخانه موجود دارند که براساس آن می‌توان گواهی سپرده خودرو منتشر کرد. در این میان، مردم و سرمایه‌گذارانی که می‌خواهند در بازار خودرو سرمایه‌گذاری کنند، قادرند به جای بازار فیزیکی وارد بازار گواهی سپرده خودرو شوند.» او افزود: «حتی افرادی که قدرت مالی خرید یک خودرو را ندارند و می‌خواهند به مرور یک خودرو بخرند، می‌توانند در طول زمان گواهی بخرند و زمانی که تعداد گواهی‌های آن‌ها به اندازه یک خودرو رسید، آن را تحویل بگیرند.»

به گفته مدیر عامل بورس کالای ایران، گواهی سپرده کالایی از دسته اوراق بهادار است و براساس قوانین شورای عالی بورس و سازمان بورس، در بازار سرمایه معامله می‌شود. جهرمی ادامه داد: «امیدواریم از این مسیر به صنعت خودرو، تأمین مالی خودروسازان و سرمایه‌گذاری در این صنعت کمک کنیم.»

فرزاد شاه‌حیدری
کارشناس بازار سرمایه

پوشش ریسک با صندوق‌های معکوس

در دنیای سرمایه‌گذاری، یکی از مهم‌ترین چالش‌ها برای سرمایه‌گذاران مدیریت ریسک و بهره‌برداری از فرصت‌ها در شرایط مختلف بازار است. بازارهای مالی، به‌ویژه در دوران نوسانات شدید، به ابزارهایی نیاز دارند که به سرمایه‌گذاران امکان دهد در روندهای نزولی نیز سودآوری داشته باشند، یا حداقل زیان خود را محدود کنند. این درحالی است که طی سال‌های اخیر، در بازار سرمایه شاهد عرضه و توسعه ابزارهای متنوعی از جمله صندوق‌های سهامی، اهرمی، طلا و بخشی بوده‌ایم که به سرمایه‌گذاران اجازه می‌دهد در روندهای صعودی بازار بازده قابل‌قبولی به دست آورند. با وجود این، همچنان جای خالی ابزارهایی احساس می‌شود که بتوانند در روندهای نزولی بازار نیز به کسب سود کمک کنند. در بورس‌های پیشرفته جهان، یکی از ابزارهای کارآمد برای این منظور صندوق‌های معکوس است که با استفاده از سازوکار فروش استقراضی یا ابزارهای مشتقه، در صورت افت قیمت دارایی پایه یا شاخص، ارزش واحدهای آن افزایش پیدا می‌کند. ماهیت اصلی صندوق‌های معکوس بر به کارگیری این سازوکارها مبتنی است، بنابراین، در شرایطی که بسیاری از فعالان بازار از افت قیمت سهام دچار زیان می‌شوند، دارندگان واحدهای صندوق‌های معکوس می‌توانند از این ریزش هم سود ببرند. این مسئله نه تنها برای سرمایه‌گذارانی که چشم‌انداز نزولی در بازار دارند جذاب است، بلکه به سرمایه‌گذارانی با دیدگاه میان‌مدت یا بلندمدت امکان می‌دهد از طریق ترکیب این صندوق‌ها با پرتفوی سهامی، ریسک ناشی از ریزش احتمالی بازار را تا حدی پوشش دهند. طی سال‌های گذشته، ابزارهایی مانند صندوق‌های قابل معامله، قراردادهای آتی سهام و اوراق اختیار معامله در بازار ایران معرفی و راه‌اندازی شده‌اند که قدمی ارزشمند در مسیر تنوع‌بخشی به فرصت‌های سرمایه‌گذاری به شمار می‌رود اما جای خالی صندوق‌های معکوس در میان این مجموعه همچنان احساس می‌شود. راه‌اندازی چنین صندوق‌هایی به حفظ نقدینگی در بازار سرمایه یاری می‌رساند، چرا که سرمایه‌گذاران در زمان نزول بازار با هنگام نگرانی از افت قیمت سهام، به جای خروج شتاب‌زده از بازار یا ورود مستقیم به معاملات پیچیده مشتقه، می‌توانند با خرید واحدهای این صندوق‌ها، زیان احتمالی خود را کاهش دهند یا حتی از روند نزولی سود کسب کنند. البته هر ابزار مالی جدید، در کنار مزایای فراوان، با ریسک‌ها و پیچیدگی‌های خاص خود همراه است و بهره‌برداری موفق از صندوق‌های معکوس، نیازمند ارتقای دانش مالی معامله‌گران، آماده‌سازی زیرساخت‌های فنی و قانونی و نظارت دقیق بر نحوه معاملات است. در صورت فراهم شدن این پیش‌نیازها، صندوق‌های معکوس به افزایش عمق و کارایی بازار منجر می‌شوند و دست سرمایه‌گذاران را برای اتخاذ استراتژی‌های گوناگون، به‌ویژه در شرایط نوسانی، بازتر می‌کنند. در مجموع، راه‌اندازی چنین صندوق‌هایی در بازار سرمایه گامی کلیدی در جهت تکمیل ابزارهای مالی و ارتقای اعتماد فعالان بازار محسوب می‌شود. این اقدام از طرفی مدیریت نوسانات را بهبود می‌بخشد و از طرف دیگر می‌تواند سرمایه‌گذارانی را که بابت احتمال ریزش قیمت‌ها نگرانی دارند، به ادامه حضور در بازار ترغیب کند. این امیدواری وجود دارد که با فراهم شدن زیرساخت‌های لازم، به‌زودی شاهد عرضه این صندوق‌ها و نزدیک‌تر شدن بازار سرمایه به استانداردهای جهانی باشیم. به نوعی، راه‌اندازی و گسترش استفاده از این صندوق‌ها به توسعه بازار سرمایه یاری می‌رساند. با توجه به رشد روزافزون علاقه به بازارهای مالی و نیاز به ابزارهای متنوع و پیچیده‌تر، ارائه این نوع صندوق‌ها سرمایه‌گذاران را قادر می‌سازد تا استراتژی‌های متنوع‌تری را برای مدیریت ریسک‌های بازار اتخاذ کنند. همچنین، صندوق‌های معکوس نقش مهمی در افزایش مشارکت سرمایه‌گذاران خرد و نهادی ایفا می‌کنند. این صندوق‌ها با ارائه امکان سودآوری در شرایط نزولی، انگیزه بیشتری برای حضور فعال‌تر سرمایه‌گذاران در بازار فراهم می‌آورند. در چنین شرایطی و با کاهش فشار روانی ناشی از نوسانات منفی بازار، این ابزارها می‌توانند ثبات بیشتر بازار را در پی داشته باشند و از خروج بی‌رویه سرمایه‌جویی به عمل آورند. در نهایت، توسعه چنین ابزارهایی به افزایش کارایی بازار می‌انجامد و با جذب سرمایه‌گذاران جدید، به رشد بلندمدت و پویایی بازار سرمایه کمک شایانی خواهد کرد.

او افزود: «این روش به‌ویژه برای افرادی که درآمد ماهانه ثابتی دارند، بسیار مفید خواهد بود و به آن‌ها اجازه می‌دهد بدون فشار مالی ناگهانی، یک خودرو به مالکیت خود درآورند.»

سلگی اضافه کرد: «با این ابزار مالی، ریسک نوسانات قیمتی در بازار خودرو نیز کاهش می‌یابد. با توجه به اینکه قیمت خودرو در بازار آزاد ممکن است دچار تغییرات شدید شود، خرید گواهی سپرده این امکان را به سرمایه‌گذاران و خریداران می‌دهد که در طول زمان و با برنامه‌ریزی مناسب، خودرو را با قیمت منصفانه‌تری نسبت به شرایط لحظه‌ای بازار تهیه نمایند. به این ترتیب، افراد از تأثیرات تورم و افزایش ناگهانی قیمت‌ها تا حد زیادی در امان خواهند بود.»

این کارشناس بازار سرمایه با اشاره به اینکه نقدشوندگی گواهی‌ها نیز از اهمیت بسزایی برخوردار است، ادامه داد: «اگر فردی در میانه مسیر خرید خودرو نیاز به تأمین مالی فوری داشته باشد، می‌تواند گواهی‌های خود را در بازار سرمایه به فروش برساند و بدون ضررهای احتمالی ناشی از کاهش ارزش پول، سرمایه خود را نقد کند. این ویژگی انعطاف‌پذیری بالایی را برای سرمایه‌گذاران و خریداران فراهم می‌آورد و آن را به گزینه‌ای جذاب برای افرادی که به دنبال مدیریت هوشمندانه منابع مالی خود هستند، تبدیل می‌کند.»

او اضافه کرد: «گواهی سپرده خودرو به شفافیت و کارآمدی بازار خودرو یاری می‌رساند. با ورود این ابزار مالی به بازار سرمایه، امکان سفته‌بازی و دلالی در بازار فیزیکی خودرو کاهش می‌یابد و قیمت‌گذاری خودروها به شکلی منطقی‌تر و منصفانه‌تر صورت می‌گیرد. این موضوع در نهایت به نفع مصرف‌کنندگان واقعی خواهد بود و باعث ایجاد ثبات در بازار خودرو می‌شود.»

سلگی با بیان اینکه این ابزار مالی برای سرمایه‌گذاران نیز جذابیت زیادی دارد، اظهار داشت: «گواهی سپرده خودرو به عنوان یک ورق بهادار، امکان خرید و فروش در بازار سرمایه را دارد و افرادی که قصد سرمایه‌گذاری در این حوزه را دارند، با خرید این گواهی‌ها از رشد قیمت خودروها در آینده بهره‌مند می‌شوند. این ابزار قادر است به ایجاد یک بازار شفاف و قابل پیش‌بینی برای خودرو کمک نماید، زیرا قیمت‌گذاری آن تحت نظارت بازار سرمایه انجام شده و از دستکاری‌های قیمتی که در بازار فیزیکی خودرو مشاهده می‌شود، جلوگیری خواهد کرد.»

او در مورد عرضه خودرو در بورس کالا نیز گفت: «اگر دولت به جمع‌بندی در مورد میزان عرضه خودرو در بورس کالا دست یابد، می‌توانیم خودرو را عرضه کنیم. از نظر زیرساختی مانعی از سمت بورس کالا وجود ندارد.» مدیر عامل بورس کالای ایران، با اشاره به برنامه بورس کالا برای ضرب شمش‌هایی با وزن‌های پایین و به‌صورت گرمی تا یک اونس توسط تولیدکنندگان مورد تأیید این بورس، بیان کرد: «با آغاز این اقدام، دارندگان گواهی سپرده شمش طلا با انتقال آن به تولیدکننده، از این امکان برخوردارند که شمش‌های مذکور را از او تحویل بگیرند. این اقدام به منظور پاسخگویی به نیاز سرمایه‌گذاران و خریداران خرد برای خرید و تحویل شمش طلا در وزن‌های پایین است.»

جهرمی در خصوص ۲۴ ساعته شدن معاملات گواهی سپرده کالایی به خصوص در حوزه طلا توضیح داد: «این موضوع در دست بررسی بوده و به زیرساخت فنی نیاز دارد. بحث‌های مربوط به تسویه معاملات و بحث‌های نظارتی هم در حال پیگیری است. براساس جمع‌بندی‌های صورت گرفته، ۲۴ ساعته شدن معاملات به یک‌باره اتفاق نمی‌افتد، بلکه ابتدا ساعات پایانی در چند نوبت افزایش می‌یابد و بعد از آن با توجه به استقبال نهاده‌ها و فراهم شدن زیرساخت‌ها و در صورت نیاز، این مهم رخ خواهد داد.»

او ادامه داد: «توسعه دارایی‌های پایه بازارهای مالی و مشتقه همچون سرب، روی، مس، پلاتین، خودرو و سایر محصولات صنعتی و معدنی و راه‌اندازی بازار توکن به پشتوانه گواهی سپرده کالایی با امکان تأمین مالی تولیدکنندگان در بستر بلاک‌چین از برنامه‌های آتی بورس کالای ایران است.»

روش متفاوت خرید خودرو

روزبه سلگی، کارشناس بازار سرمایه، در گفت‌وگو با آتیه‌نو با اشاره به اینکه گواهی سپرده خودرو یک راهکار مؤثر برای خریدارانی است که امکان پرداخت یکجای مبلغ خودرو را ندارند، اما تمایل دارند به مرور زمان مالک یک خودرو شوند، گفت: «این ابزار مالی به افراد اجازه می‌دهد تا با خرید تدریجی گواهی‌ها، سرمایه خود را به صورت منقطع مدیریت کنند و بدون نیاز به دریافت وام‌های بانکی یا تعهدات مالی سنگین، در نهایت خودروی موردنظرشان را در اختیار بگیرند.»

تأمین مالی خودروسازان

این کارشناس بازار سرمایه با تأکید بر اینکه، تأمین مالی خودروسازان از طریق گواهی سپرده خودرو یک راهکار کارآمد برای رفع مشکلات نقدینگی در صنعت خودروسازی به شمار می‌رود، گفت: «یکی از چالش‌های همیشگی خودروسازان، کمبود سرمایه در گردش برای تأمین مواد اولیه، قطعات و افزایش تولید است. بسیاری از شرکت‌های خودروسازی به دلیل وابستگی به تسهیلات بانکی، با محدودیت‌هایی مانند نرخ‌های بهره بالا و فرایندهای زمان‌بر دریافت وام مواجه هستند.»

او افزود: «در این میان، گواهی سپرده خودرو به عنوان یک ابزار مالی نوین، با جذب سرمایه‌های مردمی، منابع مالی پایدارتری را در اختیار خودروسازان قرار داده و وابستگی آن‌ها به بانک‌ها و تسهیلات پرهزینه را کاهش می‌دهد. از طریق انتشار این گواهی‌ها، خودروسازان قادرند بخشی از تولیدات خود را که هنوز به فروش نرفته است، به عنوان پشتوانه مالی استفاده کرده و با عرضه آن‌ها در بازار سرمایه، نقدینگی موردنیاز خود را تأمین کنند.»

سلگی خاطرنشان ساخت: «این فرآیند نه تنها باعث افزایش سرعت تأمین مالی خودروسازان می‌شود، بلکه هزینه‌های مالی آن‌ها را نیز کاهش می‌دهد. در نتیجه، خودروسازان می‌توانند با تأمین منابع مالی مطمئن، خطوط تولید خود را توسعه داده، بهره‌وری را افزایش داده و در نهایت عرضه خودرو را در بازار داخلی بهبود بخشند.»

این کارشناس بازارهای مالی ادامه داد: «تأمین مالی از طریق گواهی سپرده خودرو نقش مهمی در برنامه‌ریزی تولید ایفا می‌کند. زمانی که یک خودروساز از طریق بازار سرمایه سرمایه جذب می‌کند، برنامه‌ریزی دقیق‌تری برای تولید و عرضه خودروهای خود انجام می‌دهد. به عبارت دیگر، به جای تولید خودرو بدون اطمینان از میزان تقاضا، شرکت‌ها قادرند متناسب با میزان گواهی‌های خریداری‌شده، اقدام به تولید کنند. این امر منجر به کاهش انباشت خودروهای بدون مشتری در انبارها، کاهش هزینه‌های نگهداری و در نهایت، افزایش بازدهی اقتصادی خودروسازان خواهد شد.»

او گفت: «علاوه بر مزایای مستقیم برای خودروسازان، این روش برای کل صنعت خودروسازی نیز مفید به حساب می‌آید. افزایش تولید و عرضه خودرو به کمک تأمین مالی از طریق این گواهی‌ها، به کاهش قیمت خودرو در بازار کمک کرده و تقاضای مصرف‌کنندگان را به شکلی متعادل تر پاسخ می‌دهد. همچنین، با ورود سرمایه‌های جدید به صنعت، خودروسازان می‌توانند در حوزه تحقیق و توسعه نیز سرمایه‌گذاری کنند، تکنولوژی‌های جدیدتری را به کار بگیرند و در نهایت کیفیت خودروهای تولیدی را ارتقا دهند. این امر در بلندمدت به رقابت‌پذیری بیشتر صنعت خودروسازی کشور و کاهش وابستگی به واردات منجر خواهد شد.»

سلگی اظهار داشت: «به‌طور کلی، استفاده از گواهی سپرده خودرو برای تأمین مالی خودروسازان نه تنها به بهبود وضعیت نقدینگی آن‌ها کمک می‌کند، بلکه از طریق افزایش شفافیت، کاهش هزینه‌های مالی و تقویت تولید، موجبات پیشرفت کلی صنعت خودرو و افزایش رضایت مصرف‌کنندگان را فراهم می‌آورد. این ابزار مالی به عنوان یک راهکار پایدار برای توسعه صنعت خودرو در نظر گرفته شده و مسیر حرکت این صنعت را به سمت رشد و ثبات اقتصادی هموار می‌سازد.»

پیش‌بینی صادرات دو میلیارد دلاری مناطق آزاد در سال ۱۴۰۴

تجارت‌محورند، در حالی که مناطق ویژه اقتصادی تولیدمحور بوده و بر صادرات متمرکز هستند. به همین دلیل، در ده ماه اخیر، صادرات مناطق آزاد حدود یک میلیارد دلار بوده، اما در مناطق ویژه این رقم به ده میلیارد دلار رسیده است.»

او چالش‌های اصلی صادرات را نبود شرکت‌های مدیریت صادرات در مناطق آزاد عنوان کرد و افزود: «با همکاری سازمان توسعه تجارت، تفاهم‌نامه‌ای برای راه‌اندازی شرکت‌های مدیریت صادرات در مناطق آزاد امضا شده که به هر منطقه آزاد امکان بهره‌مندی از این شرکت‌ها را می‌دهد.»

مسرور با یادآوری اینکه طی ده ماه اخیر در مناطق آزاد ۱۲۵ میلیون یورو و در مناطق ویژه ۱۳۱ میلیون یورو سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده، یادآور شد: «ظرفیت مناطق آزاد بسیار بیشتر از این اعداد است. با توجه به این مسئله ساده‌سازی مقررات، اصلاح قوانین و خلق مزیت‌های جدید در حال پیگیری است و پیش‌بینی می‌کنیم سال آینده این ارقام افزایش یابد.»

با توجه به برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده و اقدامات در دست اجرا، به نظر می‌رسد که مناطق آزاد اقتصادی ایران در سال ۱۴۰۴ بتوانند به هدف صادرات دو میلیارد دلاری دست یابند. این امر نه تنها نقش این مناطق را در توسعه اقتصادی کشور تقویت می‌کند، بلکه می‌تواند به جذب بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی و افزایش رقابت‌پذیری اقتصاد ایران در سطح بین‌المللی کمک شایانی کند.

مشوق‌های سرمایه‌گذاری و بالا بردن جذابیت‌های اقتصادی مناطق آزاد در دستور کار دولت قرار دارد. در این مسیر، با همکاری دولت و فعالان اقتصادی تلاش خواهیم کرد تا مناطق آزاد به جایگاه واقعی خود بازگردند و نقش مؤثری در توسعه اقتصادی کشور ایفا کنند.»

مناطق آزاد و ویژه

دبیر شورای عالی مناطق، آزاد با اشاره به تفاوت کارکردی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، توضیح داد: «مناطق آزاد بیشتر خدمات‌محور یا